

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Obdo/18/2022
Identifikačné číslo spisu: 8120207413
Dátum vydania rozhodnutia: 31.01.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Andrea Moravčíková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:8120207413.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Ivany Nemčekovej a JUDr. Lenky Praženkovej v spore žalobcu Intrum Slovakia, s.r.o., so sídlom Mýtna 48, Bratislava, IČO: 35 831 154, zastúpený JUDr. Ján Šoltés, advokát, so sídlom Mýtna 48, Bratislava, proti žalovanému K. narodený XX.XX.XXXX, bytom H., o zrušenie oddĺženia, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. č. k. 5Odi/4/2020, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 4CoKR/22/2021-87 zo dňa 21. apríla 2021, takto

rozhodol:

I. Dovolanie žalobcu z a m i e t a.

II. Žalovanému n e p r i z n á v a náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 5Odi/4/2020-53 zo dňa 1.12.2020 rozhodol v prvom výroku tak, že žalobu zamietá. Druhým výrokom rozhodol, že žalovaný má voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

2. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplynulo, že žalobca sa domáhal, aby súd zrušil oddĺženie žalovaného, o ktorom rozhodol súd prvej inštancie uznesením sp. zn. 2OdK/439/2019 zo dňa 17.6.2019. Žalobca odôvodnil žalobu tým, že jeho právny predchodca poskytol žalovanému na základe zmluvy o aktivácii pôžičkovej karty úver č. 4538225 zo dňa 13.2.2014 so schváleným úverovým rámcom vo výške 2.400,- eur so zmluvným úrokom, pričom žalovaný sa zaviazal uhradiť úver v pravidelných mesačných splátkach vo výške 80,- eur. Žalovaný mesačné splátky neplnil riadne a včas, na základe čoho právny predchodca žalobcu úver predčasne zosplatnil a vyzval žalovaného na zaplatenie pohľadávky z úveru.

3. Na základe rámcovej zmluvy o postúpení pohľadávok medzi spoločnosťou Všeobecná úverová banka a. s. (postupca) a spoločnosťou Intrum Slovakia s. r. o. (postupník)

zo dňa 30.6.2017 bola pohľadávka voči žalovanému postúpená postupníkovi, o čom bol žalovaný upovedomený písomným oznámením postupcu zo dňa 23.8.2017.

4. Nakoľko žalovaný napriek výzvam neplnil, uplatnil si žalobca nárok na súde. Okresný súd Poprad platobným rozkazom č. k. 14Csp/33/2017-39 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 5.689,48 eur s príslušenstvom, tento nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 12.5.2018. Následne v exekučnom konaní súdna exekútorka

JUDr. Mária Hlaváčova v exekúcii pod sp. zn. 55Ex/145/19 vymohla tri plnenia v celkovej sume 2.083,14 eur, pričom žalobcovi bola zaslaná čiastka vo výške 1.583,19 eur.

Počas výkonu exekúcie vykonávananej zrážkami zo mzdy a iných príjmov žalovaného bol dňa 17.6.2019 Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 2Odk/439/2019 vyhlásený konkurz na majetok žalovaného, čím došlo k zastaveniu exekúcie podľa ust. § 31n ods. 1 písm. g/ zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (ďalej len „Exekučný poriadok“). Dňa 18.9.2020 bol v Obchodnom vestníku pod č. 180/2019 zverejnený oznam o zrušení uvedeného konkurzu z dôvodu, že konkurzná podstata nepokryla náklady konkurzu, pričom ku dňu zrušenia konkurzu mal žalobca voči žalovanému pohľadávku vo výške 7.398,74 eur (istina 5.898,48, úroky z omeškania 565,- eur a trovy súdneho konania 844,26 eur).

5. Zo spisu Okresného súdu Prešov sp. zn. 2Odk/439/2019 mal súd prvej inštancie za preukázané, že rozhodnutím Centra právnej pomoci (ďalej len „centrum“) zo dňa 9.5.2019, toto priznalo žalovanému nárok na poskytnutie právnej pomoci podľa ust. § 24h ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi (ďalej aj „zákon č. 327/2005 Z.z.“), pričom osvedčil, že sa voči nemu vedie exekučné konanie alebo obdobné vykonávacie konanie, že tu nie sú zrejmé dôvody, pre ktoré by súd nevyhlásil konkurz alebo neurčil splátkový kalendár, a súčasne, že uzavrel s centrom dohodu o splátkach podľa § 24i zákona č. 327/2005 Z.z.

6. Súd prvej inštancie konštatoval, že medzi sporovými stranami vznikol spor o poctivom zámere žalovaného ako dlžníka v konkurznom konaní, ktorú pochybnosť žalobca zakladal na tom, že žalovaný nebol platobne neschopný v čase oddĺženia.

7. Súd prvej inštancie skúmal, či boli naplnené znaky konania dlžníka s nepoctivým zámerom, a to posúdením okolností, z ktorých vznikla platobná neschopnosť dlžníka. Vychádzal z dôvodovej správy k zákonu č. 377/2016 Z.z., ktorým bola zásadne zmenená právna úprava oddĺženia fyzických osôb, pričom ako nespornú posúdil skutočnosť, že žalovaný síce mal pravidelný príjem, avšak nestotožnil sa s názorom žalobcu o nepoctivom zámere žalovaného, ktorý mal plynúť z takéhoto pravidelného príjmu a skutočnosti, že mohol po vyhlásení konkurzu ďalej splácať svoje dlhy. Poukázal na to, že výška príjmu žalovaného je v porovnaní so základnými životnými nákladmi a s ohľadom na platby výživného pre maloleté dieťa, blízka hranici životného minima.

8. Tvrdenie žalobcu o nepoctivom zámere žalovaného v tom, že tento nemal byť v čase podania návrhu platobne neschopným, a skutočnosti, že na jeho majetok bolo vedených v čase podania návrhu niekoľko exekúcií, žalobca nerozporoval. Podľa súdu prvej inštancie uvedené dokazuje platobnú neschopnosť žalovaného a naplnenie podmienok vymedzených v ust. § 2 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej aj „ZKR“) (pozn. dovolacieho súdu: ide pravdepodobne o chybu v písaní, resp. zrejmú nesprávnosť - správne malo byť § 3 ods. 2 ZKR) definujúcom platobnú neschopnosť fyzickej osoby.

Podľa súdu prvej inštancie je nepochybné, že sám právny predchodca žalobcu ako veriteľ poskytnutia úveru.

9. Súd prvej inštancie sa nestotožnil s názorom žalobcu, že ak dlžník pred alebo po oddĺžení konkurzom dobrovoľne neuhrádza aspoň čiastočne splátky svojich zväzkov, treba konanie dlžníka posudzovať ako

nepoctivý zámer, majúc za to, že takýto výklad by bol nielen v rozpore so zámerom zákonodarcu, ale aj so samotným inštitútom oddĺženia.

Poukázal na to, že dôraz na možnosť nového začiatku pre dlžníka kladie zákonodarcu

aj tým, že v ust. § 167h ods. 1 ZKR určil, že konkurzu podlieha iba majetok, ktorý patril dlžníkovi ku dňu vyhlásenia konkurzu.

10. Zároveň súd prvej inštancie poukázal na to, že pohľadávka žalobcu vznikla zo zmluvy o úvere, a podľa kritérií prísnejšieho či miernejšieho posudzovanie prípad od prípadu, s ohľadom na osobu dlžníka, tento nepatrí medzi „zbehlejšie“ osoby, keďže nemal v minulosti skúsenosti s podnikaním, ani pri pôsobení v štatutárnych orgánoch obchodných spoločností pri správe cudzieho majetku. Vzhľadom na uvedené sa preto súd prvej inštancie nestotožnil s vyjadrením žalobcu ohľadom jednoznačného preukázania vedomého konania žalovaného smerujúceho k poškodeniu veriteľov. Súd prvej inštancie konštatoval,

že žalobca vychádzal z prísne formálneho výkladu ust. § 166g ods. 2 ZKR, ktoré je nielen v rozpore so zámerom zákonodarcu, ale tento výklad by nebol ani ústavne konformný.

11. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobca neunesol dôkazné bremeno splnenia podmienok pre zrušenie oddĺženia pre nepoctivý zámer žalovaného, nakoľko nebolo preukázané nepoctivé konanie žalovaného ani úmysel žalovaného poškodiť veriteľov. Uzavrel, že žalovaný nekonal nepoctivo s úmyslom ukrátiť veriteľov, nakoľko žiaden z jeho záväzkov nevznikol bezprostredne pred podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu a žalovaný využil zákonnú právnu úpravu oddĺženia a nespadá do skupiny dlžníkov s nepoctivým zámerom.

12. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom č. k. 4CoKR/22/2021-87

zo dňa 30.11.2021 rozhodol tak, že v prvom výroku potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a druhým výrokom nepriznal žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

13. Odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387

ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“), pričom

sa v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi jeho rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP).

Na zdôraznenie správnosti záverov súdu prvej inštancie poukázal na to, že žalobca neunesol dôkazné bremeno ohľadne skutočností uvedených v žalobe a dostatočným spôsobom nepreukázal existenciu zákonných dôvodov na zrušenie oddĺženia žalovaného pre nepoctivý zámer, keď nepreukázal jeho nepoctivé konanie a ani úmysel poškodiť veriteľov.

14. Odvolací súd uviedol, že z exekučného príkazu bolo zrejmé, že pohľadávka žalobcu voči žalovanému bola vo výške 9.177,23 eur, teda bola niekoľkonásobne vyššia

ako boli zo mzdy žalovaného vykonávané zrážky (cca 300,- eur).

Z uvedeného podľa odvolacieho súdu vyplynulo, že žalovaný nemal majetok a jeho príjem bol nízky v porovnaní s výškou pohľadávky žalovaného, a to v takom nepomere, že daná exekúcia by trvala za takého stavu zrážok najmenej 31 mesiacov pri vymožení istiny a ďalšie mesiace z narastajúcich úrokov z omeškania. Odvolací súd poukázal na to,

že predmetný úver bol spotrebiteľským úverom, pričom právny predchodca žalobcu

mal pri poskytovaní spotrebiteľského úveru zvažovať jeho vymožiteľnosť od žalovaného ako dlžníka s ohľadom na výšku jeho príjmov.

15. Odvolací súd dospel k záveru, že nebolo možné posudzovať nepoctivý zámer žalovaného len vzhľadom k tomu, či je schopný čo i len malú časť zo svojho príjmu uhrádzať

na spotrebiteľský úver, aj keď by takéto zrážky zo mzdy žalovaného trvali niekoľko rokov, a napriek tomu by nedávali záruku toho, že celá pohľadávka žalobcu bude uspokojená,

ak úroky z omeškania narastajú každý mesiac s omeškaním žalovaného s úhradou spotrebiteľského úveru. Považoval za správny záver súdu prvej inštancie, že žalovaný, ktorý je riadne zamestnaný, so mzdou na hranici minimálnej mzdy, a ktorý sa riadne stará o rodinu s maloletým dieťaťom, návrh na vyhlásenie konkurzu na svoj majetok nepodával s nepoctivým zámerom.

16. Uzavrel, že súd prvej inštancie rozhodol správne podľa zisteného stavu majetku, príjmu žalovaného, posudzovaní toho, že pohľadávka žalovaného vo vzťahu k žalobcovi vznikla zo spotrebiteľského úveru tak, že správne zamietol návrh žalobcu, pretože na to neboli splnené zákonné podmienky.

17. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnil podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP navrhujúc, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“ alebo „NS SR“) rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil.

18. Dovolateľ uviedol, že dovolanie podáva za účelom vyriešenia právnej otázky týkajúcej sa posúdenia platobnej neschopnosti žalovaného ako elementárnej podmienky zakladajúcej jeho právo domáhať sa oddĺženia podľa ust. § 166 ZKR.

19. Poukazoval na to, že dovolací súd za správnu považoval aplikáciu vyhlášky č. 665/2005 Z.z. pri posudzovaní dôvodov pre zrušenie oddĺženia žalovaného pre nepoctivý zámer. Tiež, že dovolací súd konštatoval, že z exekučného príkazu predstavovala vymáhaná pohľadávka sumu 9.177,23 eur, ktorá bola niekoľkonásobne vyššia ako mesačná zrážka zo mzdy žalovaného (300,- eur), z čoho vyplynulo, že žalovaný nemal majetok a jeho príjem bol nízky v porovnaní s výškou pohľadávky. Preto dovolací súd dospel k záveru, že nie je možné posudzovať nepoctivý zámer žalovaného len vzhľadom k tomu, či je schopný čo i len malú časť zo svojho príjmu uhrádzať na dlh. Dovolateľ mal za to, že súdy nižšej inštancie aplikovali nesprávnu právnu normu - vyhlášku č. 665/2005 Z. z., keďže táto neobsahuje a ani neobsahovala výklad pojmu poctivý zámer dlžníka. Dovolateľ tvrdí, že posúdením platobnej neschopnosti žalovaného a contrario výkladom § 3 ods. 2 tretia veta ZKR by súd prvej inštancie dospel k právnenému názoru, že žalovaný bol platobne schopný (pohľadávka bola vymožiteľná v exekúcii), pričom týmto argumentom sa dovolací súd vo svojom rozhodnutí nezaoberal.

20. Ďalej namietal, že úvahy, ktoré tvoria právny názor odvolacieho súdu, že dlžník mal poctivý zámer pri oddĺžení, sú v rozpore so zisteným skutkovým stavom a odporujú definícii poctivého zámeru podľa § 166g ods. 1 ZKR. Za nesprávnu tiež považoval úvahu odvolacieho súdu, že postupné uspokojovanie pohľadávky žalobcu mesačne po dobu 31 mesiacov preukazuje nemajetnosť a platobnú neschopnosť žalovaného. K uvedenému poukázal na ust. § 3 ods. 2 ZKR, podľa ktorého ak nemožno voči dlžníkovi vymôcť exekúciou peňažnú pohľadávku, predpokladá sa, že je platobne neschopný. A contrario výklad tejto zákonnej podmienky podľa dovolateľa znamená, že dlžník, ktorého dlh je vymožiteľný v exekúcii, je platobne schopný a nesplňa zákonnú podmienku domáhať sa oddĺženia.

21. Záverom uviedol, že správnu aplikáciou zákonných ustanovení by dovolací súd zistil, že žaloba o zrušenie oddĺženia žalovaného bola dôvodná, nakoľko žalobca uniesol dôkazné bremeno a preukázal nepoctivý zámer dlžníka pri oddĺžení, keďže pohľadávka žalobcu bola voči žalovanému úspešne vymáhaná v exekúcii.

XX. K dovolaniu žalobcu sa písomne vyjadril žalovaný. Uviedol, že rozhodnutia súdov nižších inštancií, ohľadom posúdenia poctivého zámeru žalovaného ako dlžníka, považuje za správne.

23. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v dovolacom konaní advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania, dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné, avšak nie je dôvodné a treba ho zamietnuť.

24. Podľa ustanovenia § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ako to zákon pripúšťa. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky prípustnosti dovolania, patrí do výlučnej právomoci odvolacieho súdu.

25. Podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

26. Podľa ustanovenia § 432 ods. 1, 2 CSP, dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

27. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 CSP, rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom. Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 CSP, má viazanosť odvolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že je daný dôvod prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ alebo písm. b/ alebo písm. c/ CSP. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní. Pokiaľ dovolateľ založil prípustnosť dovolania na ustanovení § 421 ods. 1 CSP, je povinnosťou dovolateľa konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd a zároveň uviesť, ako mala byť táto otázka riešená správne (viď uznesenie NS SR sp. zn. 3Cdo/146/2017 z 22. februára 2018). Prípustnosť dovolania sa vzťahuje na právne otázky, ktorých vyriešenie viedlo k záverom, uvedeným v rozhodnutí odvolacieho súdu. Prípustnosť dovolania potom je - vzhľadom na viazanosť odvolacieho súdu dovolacími dôvodmi - závislá od toho, či a ako dovolateľ vymedzil dovolaciu otázku, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), alebo ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), alebo ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP).

28. V posudzovanom prípade dovolateľ vyvodzoval prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, pričom v dovolaní nastolil právnu otázku posúdenia platobnej neschopnosti žalovaného ako elementárnej podmienky zakladajúcej jeho právo domáhať sa oddĺženia podľa ust. § 166g ods. 2 písm. f/ ZKR, keďže žalovaný bol platobne schopný, nakoľko pohľadávka žalobcu sa vymáhala v exekúcii voči žalovanému. Podstatnou a pre rozhodnutie o odvolaní právne významnou otázkou bolo, či žalovaný ako dlžník pri oddĺžení bol podľa žalobcu platobne neschopný, a či poctivý zámer skutočne mal, keď pohľadávka žalobcu bola vymáhaná v exekučnom konaní.

29. Podľa § 3 ods. 1 ZKR, dlžník je v úpadku, ak je platobne neschopný alebo predĺžený. Ak dlžník podá návrh na vyhlásenie konkurzu, predpokladá sa, že je v úpadku.

30. Podľa § 3 ods. 2 ZKR, právnická osoba je platobne neschopná, ak nie je schopná plniť 30 dní po lehote splatnosti aspoň dva peňažné záväzky viac ako jednému veriteľovi. Za jednu pohľadávku pri posudzovaní platobnej schopnosti dlžníka sa považujú všetky pohľadávky, ktoré počas 90 dní pred podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu pôvodne patrili len jednému veriteľovi. Fyzická osoba je platobne neschopná, ak nie je schopná plniť 180 dní po lehote splatnosti aspoň jeden peňažný záväzok. Ak peňažnú pohľadávku nemožno voči dlžníkovi vymôcť exekúciou alebo ak dlžník nesplnil povinnosť uloženú mu výzvou podľa § 19 ods. 1 písm. a), predpokladá sa, že je platobne neschopný.

31. Podľa § 166 ods. 1 ZKR, každý platobne neschopný dlžník, ktorý je fyzickou osobou, je oprávnený domáhať sa oddĺženia konkurzom alebo splátkovým kalendárom podľa tejto časti zákona, a to bez ohľadu na to, či má záväzky z podnikateľskej činnosti.

32. Podľa § 166f ods. 1 ZKR, veriteľ, ktorý bol dotknutý oddĺžením, má právo domáhať sa zrušenia oddĺženia návrhom na zrušenie oddĺženia podaným voči dlžníkovi alebo jeho dedičom do šiestich rokov od vyhlásenia konkurzu alebo určenia splátkového kalendára na súde, ktorý rozhodol o oddĺžení, ak preukáže, že dlžník nemal pri oddĺžení poctivý zámer. Ak je takýchto návrhov viac, súd ich spojí na spoločné konanie. Vo veci samej rozhoduje súd rozsudkom.

33. Podľa § 166f ods. 2 ZKR, právoplatné rozhodnutie o zrušení oddĺženia je účinné voči všetkým. Iné rozhodnutie o návrhu na zrušenie oddĺženia nie je prekážkou, aby sa rozhodovalo o novom návrhu na zrušenie oddĺženia, ak je podaný iným veriteľom alebo sú tu nové dôkazy, ktoré poctivý zámer dlžníka vylučujú.

34. Podľa § 166f ods. 4 ZKR, zrušením oddĺženia sa oddĺženie stáva voči všetkým veriteľom neúčinné. Pohľadávkam sa v plnom rozsahu, v ktorom ešte neboli uspokojené, obnovuje pôvodná vymáhateľnosť aj splatnosť. Takéto pohľadávky sa nepremlčia skôr ako uplynie desať rokov od zrušenia oddĺženia.

35. Podľa § 166g ods. 1 ZKR, dlžník má poctivý zámer, ak z jeho správania po podaní návrhu možno usudzovať, že vynaložil úprimnú snahu riešiť svoj dlh v medziach svojich možností a schopností, najmä ak poskytoval správcovi a veriteľom potrebnú súčinnosť, vynaložil snahu získať zamestnanie, zamestnal sa alebo si zabezpečil iný zdroj príjmov, v prípade nie nepatrného dedenia, daru alebo výhry zo stávky alebo hry ponúkol aspoň polovicu takéhoto zdroja dobrovoľne veriteľom na uspokojenie nevymáhateľného dlhu, prípadne vynaložil snahu o zaradenie sa do spoločnosti alebo sa do spoločnosti opätovne zaradil.

36. Podľa § 166g ods. 2 ZKR, dlžník nemá poctivý zámer najmä, ak a/ v zozname majetku ani na dopyt správcu neuviedol časť svojho majetku, aj keď o ňom vedel alebo s prihliadnutím na okolnosti musel vedieť; na majetok nepatrné hodnoty sa neprihliada, b/ v zozname veriteľov ani na dopyt správcu neuviedol veriteľa fyzickú osobu, v čoho dôsledku veriteľ neprihlásil svoju pohľadávku, aj keď o ňom vedel alebo s prihliadnutím na okolnosti musel vedieť; na drobných veriteľov sa neprihliada, c/ v návrhu alebo v prílohe návrhu alebo na dopyt správcu uviedol nepravdivú dôležitú informáciu alebo neuviedol dôležitú informáciu, aj keď vedel alebo s prihliadnutím na okolnosti musel vedieť, že ide o dôležitú informáciu, d/ bez vážneho dôvodu neposkytol správcovi potrebnú súčinnosť, ktorú možno od neho spravodlivo vyžadovať, e/ zo správania sa dlžníka pred podaním návrhu možno usudzovať, že sa úmyselne priviedol do platobnej neschopnosti, aby bol oprávnený podať návrh, f/ v čase podania návrhu dlžník nebol platobne neschopný, aj keď o tom vedel alebo s prihliadnutím na okolnosti musel vedieť, g/ zo správania sa dlžníka pred podaním návrhu možno usudzovať, že pri preberaní záväzkov sa spoliehal na to, že svoje dlhy bude riešiť konkurzom alebo splátkovým kalendárom, h/ zo správania sa dlžníka pred podaním návrhu možno usudzovať, že mal snahu poškodiť svojho veriteľa alebo zvýhodniť niektorého veriteľa, i/ bez vážneho dôvodu riadne a včas neplní súdom určený splátkový kalendár, j/ bez vážneho dôvodu riadne a včas neplní výživné pre dieťa, na ktoré vznikol nárok po rozhodujúcom dni; tohto dôvodu sa môže dovolávať iba dieťa alebo zákonný zástupca dieťaťa, k/ bez vážneho dôvodu riadne a včas neplní povinnosť vrátiť Centru právnej pomoci hodnotu poskytnutého preddavku na úhradu paušálnej odmeny správcu; tohto dôvodu sa môže dovolávať iba Centrum právnej pomoci, l/ dlžník sa domáhal zbavenia dlhov napriek tomu, že na území Slovenskej republiky nemal v čase podania návrhu centrum hlavných záujmov.

37. Podľa § 166g ods. 3 ZKR, súd prihliada prísnejšie na skutočnosti ovplyvňujúce poctivý zámer u

dlžníka, ktorý v minulosti mal alebo stále má významnejší majetok, má skúsenosti s podnikaním, pôsobí alebo pôsobil ako vedúci zamestnanec alebo pôsobí alebo pôsobil v orgánoch právnickej osoby alebo má iné osobitné životné skúsenosti.

38. Podľa § 166g ods. 4 ZKR, súd prihliada miernejšie na skutočnosti ovplyvňujúce poctivý zámer u dlžníka, ktorý dosiahol iba základné vzdelanie, je v dôchodkovom veku alebo blízko takéhoto veku, má vážne zdravotné problémy, na čas alebo trvalo stratil obydlie alebo ho v živote postihla iná udalosť, ktorá mu sťažila uplatnenie v spoločnosti.

39. Podľa § 166g ods. 5 ZKR, poctivý zámer dlžníka súd skúma iba v konaní o návrhu na zrušenie oddĺženia pre nepoctivý zámer. V konkurznom konaní ani v konaní o určení splátkového kalendára súd poctivý zámer dlžníka neskúma.

40. Zámerom zákonodarca úpravou oddĺženia fyzických osôb v IV. časti ZKR bolo priaznivé riešenie sociálno-ekonomického problémov dlžníkov, ktorí majú málo majetku, nízke príjmy a hodnota ich záväzkov spravidla významne presahuje hodnotu ich majetku. Veritelia takýchto dlžníkov vymáhajú svoje pohľadávky v exekučných konaniach, ktoré sú vedené neefektívne a dlhodobo, s minimálnou alebo žiadnou možnosťou vymoženía pohľadávok. Všetkým veriteľom dlžníka, ktorí boli dotknutí oddĺžením dlžníka, však zákonodarca dal možnosť domáhať sa v sporovom konaní zrušenia oddĺženia pre nepoctivý zámer dlžníka, pričom dôkazné bremeno v takomto spore znáša žalobca.

41. Predpokladom možnosti fyzických osôb uchádzať sa o oddĺženie je ich platobná neschopnosť. Táto sa predpokladá a je vyvrátiteľnou domnienkou, pričom môže byť vyvrátená buď na začiatku konania samotným súdom alebo v rámci skúmania poctivého zámeru dlžníka na základe žaloby dotknutého veriteľa. Poctivý zámer dlžníka na oddĺžení sa vymedzuje jednak pozitívne a jednak negatívne. Vymedzenia poctivého zámeru sú postavené na demonštratívnych príkladoch podľa toho, či dlžník poctivý zámer má, alebo poctivý zámer nemá. Ustanovenia o poctivom zámere dlžníka majú viesť súd k tomu, aby poctivý zámer neposudzoval mechanicky, ale aby bol vedený pomocnými kritériami jeho prísnejšieho a miernejšieho posudzovania, od prípadu k prípadu, a to najmä s ohľadom na osobu dlžníka a jeho životnú situáciu. Účelom oddĺženia je zbaviť dlžníka, ktorý je fyzickou osobou, jeho dlhov, aby ho dlhy neuspokojené v konkurze neprenasledovali po celý zvyšok života, t. j. aby tieto dlhy negenerovali ďalší jeho úpadok.

42. Predpokladom úspešnosti žaloby o zrušenie oddĺženia je, že veriteľ v zmysle § 166f ods. 1 ZKR preukáže, že dlžník nemal pri oddĺžení poctivý zámer. Dôkazné bremeno spočíva na veriteľovi, ktorý v spore o zrušenie oddĺženia pre nepoctivý zámer dlžníka tento musí preukázať, pričom kritériá pre určenie nepoctivého zámeru sa týkajú najmä ekonomického správania dlžníka pred podaním návrhu na oddĺženie a po jeho podaní. Skutočnosť, že v spore o zrušenie oddĺženia má dôkazné bremeno veriteľ, vyplýva aj z obsahu zákonného ustanovenia § 166f ods. 1 ZKR, v ktorom zákonodarca výslovne uviedol: „Veriteľ, ktorý bol dotknutý oddĺžením, má právo domáhať sa zrušenia oddĺženia návrhom na zrušenie oddĺženia... ak preukáže, že dlžník nemal pri oddĺžení poctivý zámer“.

43. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii definuje v § 166g ods. 1 poctivý zámer s ohľadom na správanie sa dlžníka po tom, ako podal na súd návrh na oddĺženie konkurzom. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii obmedzuje povolenie oddĺženia podmienkou zistenia poctivosti zámeru. Táto podmienka je vyjadrením snahy eliminovať možnosti dlžníka o zneužitie tohto inštitútu, čo však súd zisťuje len na základe návrhového konania dotknutého veriteľa potom, ako k oddĺženiu dlžníka došlo. Záver konkurzného súdu o tom, že návrhom na povolenie oddĺženia nesledoval dlžník poctivý zámer, je tak výsledkom hodnotenia konania a správania sa dlžníka súdom, kedy práve táto podmienka poskytuje konkurznému súdu pomerne široký priestor na zohľadnenie najrôznejších okolností, ktoré musia byť v súvislosti s vyhodnotením poctivosti, či

nepoctivosti zámeru dlžníka, nielen pred podaním návrhu na jeho oddĺženie ním samotným, ale aj pri jeho podaní a aj následne v každej jednej prejednávanej veci posudzované súdom s individuálnym prístupom. Poctivý zámer súdy skúmajú v rovine správania sa dlžníka po podaní návrhu na konkurz a oddĺženie, posudzujúc ekonomické, osobné pomery dlžníka. Súdy zvažujú celkové správanie sa dlžníka, pričom sa skúma naplnenie konkrétnej skutkovej podstaty nepoctivého zámeru v zmysle § 166g ods. 2 ZKR.

44. Kritériá pre určenie nepoctivého zámeru sú príkladným spôsobom uvedené v ustanovení § 166g ods. 2 ZKR a sú sústredené predovšetkým na ekonomické správanie dlžníka pred podaním návrhu na oddĺženie a po jeho podaní. Konanie žalovaného je teda nevyhnutné posudzovať komplexne, nič to však nemení na skutočnosti, že súd rozhoduje o návrhu na zrušenie oddĺženia len na základe žalobcom uvedených tvrdení a unesenie dôkazného bremena žalobcom posúdi len v rozsahu, či vykonané dôkazy preukazujú žalobcom uvedené tvrdenia.

45. Čo je nepoctivý zámer dlžníka zákonodarca vymedzil v ustanovení § 166g ods. 2 ZKR demonštratívnym spôsobom, keď uvádza osobitné skutkové podstaty nepoctivého zámeru pod písm. a/ až písm. l/. Nakoľko ide o demonštratívny výpočet, je možné, aby sa veriteľ domáhal zrušenia oddĺženia aj z iného dôvodu, avšak veriteľ ako žalobca musí tento dôvod v spore o zrušenie oddĺženia tvrdiť a preukázať ho, v súdnej praxi sa tak môžu vyskytnúť aj prípady, ktoré zákon výslovne nevymenúva. V ust. § 166g ods. 2 ZKR je pri fakultatívne uvedených konaniach dlžníka definujúcich jeho nepoctivý zámer časový moment, v ktorom k nepoctivému konaniu dlžníka mohlo dôjsť, rôzny. Posúdenie, či dlžník (ne)sleduje podaním návrhu na oddĺženie nepoctivý zámer, je logicky naviazané aj na hodnotenie skutočností, ktoré sa stali v určitom časovom rámci pred podaním návrhu na oddĺženie a ktoré súd vyhodnocuje v komplexe správania sa dlžníka pred podaním návrhu na oddĺženie.

46. Žalobca inicioval konanie o zrušenie oddĺženia žalovaného pre nepoctivý zámer a tento nepoctivý zámer žalobca videl v tom, že žalovaný nebol v čase podania návrhu na oddĺženie platobne neschopný, nakoľko pohľadávka žalobcu bola úspešne vymáhaná v exekučnom konaní. Súdy oboch inšancií po vykonanom dokazovaní dospeli k záveru, že žalobca, na ktorom spočívalo dôkazné bremeno, toto v spore neuniesol, keď nepreukázal ním uplatnené zákonné dôvody na zrušenie oddĺženia žalovanej pre nepoctivý zámer v zmysle § 166g ods. 2 ZKR.

47. Povinnosť veriteľa preukázať nepoctivý zámer dlžníka znamená, že dotknutý veriteľ, t.j. žalobca musí uviesť konkrétne tvrdenia prečo má za to, že dlžník nemal pri oddĺžení poctivý zámer a súčasne musí tieto tvrdenia podoprieť dôkazmi, t.j. preukázať. Súd teda v konaní najskôr vyhodnocuje splnenie tejto procesnej povinnosti žalobcu a unesenie dôkazného bremena žalobcom a až následne môže vyhodnocovať, či žalovaný preukázal skutočnosti vylučujúce žalované právo. Súd prvej inšancie pri rozhodovaní vychádzal zo zásady formálnej pravdy, ktorou sa civilné sporové konanie dôsledne riadi, teda v konaní bol limitovaný preukázanými tvrdeniami žalobcu ohľadom nepoctivého zámeru žalovaného na oddĺženie.

48. Súdy nižších inšancií dospeli k záveru, že žalobca neuniesol dôkazné bremeno o splnení zákonných podmienok pre zrušenie oddĺženia žalovaného pre jeho nepoctivý zámer, keďže nemali preukázané nepoctivé konanie žalovaného ani jeho úmysel poškodiť veriteľov. Žalobca nepreukázal dostatočným spôsobom existenciu zákonných dôvodov na zrušenie oddĺženia, teda neuniesol dôkazné bremeno. Dovolací súdospel k záveru, že nie je možné posudzovať nepoctivý zámer žalovaného len vzhľadom k tomu, či je schopný čo i len malú časť zo svojho príjmu uhrádzať (v rámci exekúcie) na spotrebiteľský úver, aj keď by takéto zrážky zo mzdy žalovaného - spotrebiteľa trvali niekoľko rokov, a napriek tomu by nedávali záruku toho, že celá pohľadávka žalobcu bude uspokojená.

49. Dovolací súd má za to, že z definície platobnej neschopnosti fyzickej osoby podľa § 3 ods. 2 ZKR vyplývajú znaky, ktoré sú predpokladom vzniku platobnej neschopnosti dlžníka fyzickej

osoby, ktorými sú existencia aspoň jedného peňažného záväzku po lehote splatnosti 180 dní a objektívna neschopnosť dlžníka tento záväzok plniť.

Objektívnou neschopnosťou dlžníka plniť je pritom nutné rozumieť stav, kedy dlžník nemá dostatok objektívnych prostriedkov, aby splatný peňažný záväzok uhradil. Výklad pojmu „nie je schopný plniť“ možno chápať tak, že tento znak úpadku je daný vtedy, ak u dlžníka objektívne nastala situácia, ktorá bráni uspokojiť pohľadávky veriteľov v stanovenej lehote splatnosti, aj keby to dlžník chcel. Platobná neschopnosť musí byť všeobecná, teda musí byť zrejmé, že plnenie záväzku je pre dlžníka nemožné. Rovnako tiež samotná existencia pracovnoprávneho vzťahu a príjmu žalovaného ešte neznamená, že tento spĺňa podmienku platobnej schopnosti vzhľadom na výšku pohľadávky žalobcu, iných záväzkov a existencie finančného majetku žalovaného. Ide o komplexné posúdenie konkrétnej životnej situácie, teda nielen jednotlivej pohľadávky a schopnosti túto (hoci aj dlhodobo) uhrádzať, použitím len matematického výpočtu, bez zohľadnenia ostatných sociálnych a ekonomických súvislostí tak, ako to zo zákona jednoznačne vyplýva.

50. Tu dovolací súd poukazuje na to, že v konaní nebolo sporné, že pohľadávka žalobcu bola uspokojovaná splátkami vykonávaných zrážkami zo mzdy žalovaného v exekúcii.

Žalobca existenciu platobnej schopnosti žalovaného v čase podania návrhu odvodzuje z nenaplnenia domnienky uvedenej v ust. § 3 ods. 2 ZKR, podľa ktorej, ak peňažnú pohľadávku nemožno voči dlžníkovi vymôcť exekúciou, predpokladá sa, že je platobne neschopný, keďže pohľadávka žalobcu bola vymáhaná v exekúcii, teda ju podľa žalobcu vymôcť možno. Toto podľa dovolacieho súdu nie je správne. Podľa dovolacieho súdu žalobca nesprávne použil argument a contrario, že pokiaľ peňažnú pohľadávku možno voči dlžníkovi vymôcť exekúciou, dlžník nie je platobne neschopný, čím žalobca sám vytvára domnienku, vyvrátenie ktorej prenáša na dlžníka, čo je neprípustné aj z dôvodu, že dôkazné bremeno v tomto konaní nesie on ako veriteľ. Najmä však vôbec nezohľadňuje vyššie uvedené ďalšie podmienky súvisiace s komplexným hodnotením stavu platobnej ne/schopnosti.

51. Ustanovenie § 3 ods. 2 posledná veta ZKR je zákonnou vyvrátiteľnou domnienkou, za splnenia ktorej sa fyzická osoba považuje za platobne neschopnú. Podľa dovolacieho súdu sa nejedná o rozšírenie zákonnej definície platobnej neschopnosti fyzickej osoby uvedenej v § 3 ods. 2, tretia veta ZKR, ale sa jedná o zákonnú fikciu, t. j. vyvrátiteľnú domnienku dopĺňujúcu zákonnú definíciu platobnej neschopnosti fyzickej osoby. V súlade s gramatickým, ako aj systematickým a teleologickým výkladom, je dovolací súd toho názoru, že v zmysle formulácie a účelu ust. § 3 ods. 2 posledná veta ZKR vyplýva charakter tohto ustanovenia ako zákonnej vyvrátiteľnej domnienky, t. j. zákonného predpokladu platobnej neschopnosti, pričom tento zákonný predpoklad platobnej neschopnosti fyzickej osoby môže byť ako domnienka vyvrátený dokazovaním v konkrétnom súdnom konaní.

52. Vzhľadom na účel, povahu a systematické zaradenie tejto zákonnej domnienky nezodpovedá tvrdeniu žalobcu taký právny záver, aby výkladom a contrario tejto domnienky, t. j. ak je čiastočne pohľadávka uspokojovaná v rámci exekúcie,

bol automaticky vyvrátený záver o platobnej neschopnosti dlžníka - fyzickej osoby.

Takýto záver zo zákonného znenia § 3 ods. 2 ZKR nevyplýva a výkladom a contrario vytvoril žalobca stav, za splnenia ktorého sa má fyzická osoba považovať za platobne schopnú v podstate kedykoľvek, keď je voči nej vedená exekúcia, ktorá bola

čo aj len minimálne uspokojená, čo je v príkrom rozpore so zámerom zákonodarcu a s účelom zákona.

53. Dovolací súd uzatvára, že preukázanie nepoctivého zámeru, v danom prípade z dôvodov tvrdenia zo strany žalobcu o existencii platobnej schopnosti, je na strane žalobcu.

Dôkazné bremeno preukázať nepoctivý zámer bolo na žalobcovi, a pokiaľ žalobca ako dôvod nepoctivého zámeru uvádzal výlučne existenciu platobnej schopnosti, ktorá mala brániť povoleniu oddĺženia, bol povinný preukázať svoje tvrdenie a uniesť dôkazné bremeno o tom, že žalobca bol platobne schopný v čase podania návrhu na oddĺženie. Samotné tvrdenie o čiastočných úhradách pohľadávky v rámci exekúcie ešte nepreukazuje existenciu platobnej schopnosti žalovaného v čase

podania návrhu

na oddĺženie, ale naopak tento stav preukazuje len tú skutočnosť, že žalovaný nedisponoval žiadnym finančným majetkom, ktorý by bol spôsobilý na úhradu celej pohľadávky žalobcu.

54. Pri hodnotení poctivosti zámeru dlžníka je preto potrebné zohľadniť všetky okolnosti spočívajúce v majetkových aj osobných pomeroch dlžníka, a v tomto konkrétnom prípade s prihliadnutím na samotnú výšku pohľadávky vo vzťahu k ostatným nákladom dlžníka najmä na zabezpečenie výživného pre maloleté dieťa ako aj nákladov potrebných na prežitie. Súd nižšej inštancie postupovali správne, keď v súlade s uvedeným zákonným ustanovením považovali argumentáciu žalobcu o nepoctivom zámere žalovaného za nedôvodnú. Podľa dovolacieho súdu o nepoctivom zámere žalovaného nesvedčí ani samotná skutočnosť, že návrh na vyhlásenie konkurzu podal v krátkej dobe potom, ako mu začali byť vykonávané zrážky zo mzdy. Žalovaný podaním tohto návrhu využil zákonnú možnosť a ustanovenie ZoKR takéto konanie ako nepoctivý zámer dlžníka nedefinuje.

55. Na záver dovolací súd uzaviera, že keďže odvolací súd správne právne posúdil a vyriešil otázku, na ktorej riešení spočívalo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, dovolanie podané dovolateľom v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP nie je dôvodné. Dovolací súd preto dovolanie zamietol (§ 448 CSP).

56. V dovolacom konaní úspešnému žalovanému vznikol proti žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania (§ 255 ods. 1 CSP v spojení s § 453 ods. 1 CSP). Keďže však žalovanému v tomto konaní preukázateľne žiadne trovy nevznikli, dovolací súd mu náhradu trov dovolacieho konania nepriznal.

57. Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.